

Mededelingen van het Verbond der Vlaamse Academici V.V.A.

13e jaargang - nr. 6
juni 1968
verschijnt maandelijks

Sekretariaat: Em. Jacquainlaan 126 Brussel 1. Tel. 02/18.68.20
PR 4292.38.

Bestuur V.V.A.

Prof. em. Dr. C. Heymans, Erevoorzitter
Prof. Dr. W. Opsomer, voorzitter
Dr. K. Goddeeris, 1e ondervoorzitter
Dr. S. Dessers, 2e ondervoorzitter
Lic. H. Aelvoet, sekretaris
Dr. R. de Beule, sekretaris-verslaggever
Lic. E. F. Brieven, penningmeester

Redactieverantwoordelijken

Lic. P. Mulder, gouv Antwerpen
Mr. P. Bauters, gouv Brabant
Dr. B. Hermans, Campinia Academica
Ir. F. Hendrickx, gouv Limburg
Lic. J. Soenen, gouv Oost-Vlaanderen
Dr. A. van Lerberghe, gouv West-Vlaanderen

Wat met het Hoger Onderwijs in Vlaanderen?

„Primum edere - deinde philosophare - of andersom?

De onderhandelaars van grote partijen hebben gedurende weken gepoogd, inzicht op te doen in wat „den Volke dienen kan” — (na meer dan 138 jaren anti-Vlaams beleid . . .). Ze hebben voor de zoveelste maal de problematiek van de Kulturele Autonomie nog maar eens overgedaan . . . Ze hebben de sociaal-ekonomische vraagstukken ook nog eens ter hand genomen . . . en zeer oppervlakkig ook behandeld de problemen van Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek.

„Primum edere - deinde philosophare”.

Het is een gevleugeld woord, waarvan de geldigheid nog steeds kan weerhouden worden, wanneer men er bij bedenkt: „Hongerige magen hebben geen oren! — maar aan de andere kant heeft de leus een beetje aan absoluutheid van inhoud verloren. Algemeen wordt thans aanvaard dat, waar geen dieper overwegen, geen zoeken, geen vragen voorafgaan, ook op geen hoog ekonomische welstand nog mag vertrouwd worden. M.a.v.: de bedeling van Hoger Onderwijs en het behartigen van Wetenschappelijk Onderzoek — het „philosophare” — gaan thans het „edere” vooraf.

De Beleidssfeer, ruim gezien — op enkele individuen na — is doorgaans, zeer onverschillig en op afstand, aan deze konstatacie voorbijgegaan. Misschien zullen de studenten-rellen in vele universiteitsmilieus uiteindelijk de Parlementaire ingedutten wekken . . .

Het zal overtijdig gebeuren.

Zoals voor de meeste aangelegenheden . . . maar helaas beter „laat” dan „nergens of nooit”.

Is een antwoord op onze titelvraag moeilijk te geven?

Ons inziens niet!

1. Er dient ten eerste rekenschap gehouden te worden met de eigenheid van de noden der kulturele gemeenschap „Vlaanderen”,
ten tweede, zonder inmenging van vreemden - aan onze - kultuur; er dient een leniging voor onze noden gevonden te worden — door „onze” mensen, voor onze mensen.
2. De belangen van de „Vlaamse Universiteit”, in haar geheel gezien, moeten behartigd worden door een Vlaamse Universitaire Raad, die moet samengesteld zijn uit vertegenwoordigers 1. van elke universiteit, 2. van elk van de sectoren die tesamen het Sociaal-Ekonomisch potentieel van Vlaanderen vormen.

De Raad moet adviseren omtrent alles wat de bloei van onze universiteiten en wetenschapscentra kan aanbelangen.

3. Het Parlementair toezicht op de werking van het Vlaams universiteitswezen moet beperkt blijven tot het goedkeuren van wetten, waarin de algemene richtlijnen omtrent het universitair bestel verstrekt worden, en waarin de konkrete verdere uitvoeringsmodaliteiten toevertrouwd worden aan de academische raden en de fakulteitsraden van elke universiteit.

4. De inkomsten van het Rijk voeden de Vlaamse universiteiten op basis van de demografische sterkte van de Vlaamse gemeenschap.

Voor elke Vlaamse universiteit moet een bestedingsmodaliteit weerhouden worden, waarin rekening gehouden wordt: 1e met het komend groeiend aantal van studenten — liefst per faculteit — en 2e met de specifieke noden, eigen aan elke universiteit.

Een bijzonder Bouwfonds — vergelijkbaar aan het bestaand Wegenfonds — moet de bouw van nieuwe universiteitsgebouwen steunen, onder 's Rijks waarborg.

5. Het behoud, of het inplanten van Franstalige Hoger Onderwijsinstellingen in de Nederlandstalige kultuursfeer of op de taalgrens zelf (zodat deze vestiging een druk van verfransing uitoefent op het homogeen Nederlands taalgebied) is onduidbaar.

De „Université Catholique de Louvain” moet derhalve gevestigd worden, niet te Brussel, noch op de taalgrens, maar wel in het hart van Wallonië.

De Nederlandstalige afdeling van de Vrije Universiteit Brussel moet te Brussel uitgebouwd worden als harmoniserend tegenhanger van de van ouds bestaande „Université Libre de Bruxelles”.

De uitbouw van Nederlandse fakulteiten die het Katholieke „Institut Saint Louis” laten doorgaan als een tegemoetkomen aan de Vlaamse noden in het Brusselse en als een tegenhanger voor de inplanting van medische of andere afdelingen van de „Université Catholique de Louvain” in hetzelfde Brusselse, moet verworpen worden, wijl 1e het koppelen van de Sacret Louis-uitbouw aan nieuwe frankofone inplantingen een versterking behelst van de

anti-Vlaamse aanmatigingen in de hoofdstad, en 2e de uitbouw van Nederlandse fakulteiten onder het Saint Louis-dak een mogelijkheid was ab initio en er geen bijzondere wettelijke vergunning daarvoor ooit vereist was.

6. Te Antwerpen moeten het Rijks-Universitair Centrum en de Vrije Sint Ignatius-Fakulteiten verstrengd worden tot één volwaardige levensbeschouwendelijk méér-georiënteerde universiteit, waarin, zonder spanningen, elkeen zijn vorming kan beleven zonder enige beknelling te ondergaan.

7. In Limburg — demografisch de rijkste gouw van Vlaanderen — moet zonder verwijl een Universitair Centrum gevestigd worden, met vertikaal volledig uitgebouwde fakulteiten, aanvankelijk beperkt in aantal, maar akkuraat gekozen in functie van de wetenschappelijke noden, eigen aan die provincie. Dit Centrum moet, levensbeschouwendelijk gesproken, méér-gericht zijn.

8. De verdeling van Rijksmiddelen en andere middelen, bestemd voor het wetenschappelijk onderzoek, moet geschieden a rato van 50 % van de beschikbare fondsen — ten gerieve van elk van de Belgische kultuurgemeenschappen. De Raad van „de Vlaamse Universiteit” moet de bedeling van de subsidies aan het wetenschappelijk onderzoek planmatig en functioneel behartigen ten bate van elk Centrum van Vor-sing, met aanpassingsmogelijkheden ten gerieve van bijzondere noodwendige experimenten, en dat al of niet die samenwerking met niet-Vlaamse Onderzoekscentra.

Hulde aan de Kultuurraad voor Vlaanderen

Op de statutaire jaarlijkse algemene vergadering (de 29e mei 1968) van de Kultuurraad voor Vlaanderen werden — anders verwoord — de hier ontwikkelde gedachten goedgekeurd; zij werden met zorg gedistilleerd in de processen-verbaal van vele bijzondere commissievergaderingen, voorgezeten door Professor A. Verhulst van de Rijksuniversiteit Gent. De Vlaamse gemeenschap is hem en de Kultuurraad voor Vlaanderen een diepe dank verschuldigd voor het bijgebrachte inzicht in onze noden. Aan de Regering nu er even kennis van te willen nemen . . .

W. O.

Buitenlandse zaken, Buitenlandse handel, Europese zaken

Vervolg van het memorandum, opgesteld door het Verbond van het Vlaams Overheidspersoneel (V.V.O.), gepubliceerd in het vorig nummer.

3. De aanpassing aan de Europese integratie

De ondervinding van de laatste tien jaar heeft aangetoond dat één Minister van Buitenlandse Zaken — onafgezien het feit dat sedert 1949 de buitenlandse handel werd afgescheiden en door een afzonderlijk Minister wordt beheerd — onmogelijk het hoofd kan bieden aan de veelvuldige taken die hem door een steeds meer in omvang nemend buitenlands beleid worden opgelegd.

Voorname de ingewikkelde problematiek en het bijwonen van de talloze vergaderingen in Europees verband, waarbij eveneens het overleg met de Benelux-partners niet mag vergeten worden, rechtvaardigen de splitsing van de taak van de Minister van Buitenlandse Zaken.

Bij de samenstelling van de drie laatste regeringen werd een poging in die richting gedaan. Een eerste maal werd een Minister, Adjunkt voor Buitenlandse Zaken, aangesteld, daarna een Minister-staatssecretaris voor Europese Zaken en tenslotte een Minister van Europese Zaken. Geen van die oplossingen heeft bevrediging geschonken en viel steeds uit in het nadeel van de Vlaamse gemeenschap.

Twee voorname redenen zijn daarvan de oorzaak: een niet voldoende afgebakende taakverdeling op regeringsvlak tussen de ministers die aan het hoofd staan van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel en op administratief vlak de gebrekkige organisatie van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel.

Aan het hoofd van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel staan thans drie ministers: Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking, Europese Zaken, Buitenlandse Economische Betrekkingen. Nochtans vormt dat Departement slechts één administratieve eenheid met één Sekretaris-Generaal aan de top van de administratie.

Met uitzondering van bepaalde specifieke buitenlandse handelsproblemen — zelfs op dat gebied moet enig voorbehoud gemaakt worden — beschikt de Minister van Buitenlandse Zaken over een algemene bevoegdheid, hoewel voor de buitenwereld de schijn wordt verwekt dat drie volwaardige ministers, met eigen beslissingsbevoegdheid, de teugels van het departe-

ment in handen houden. Vandaar bevoegdheidsbetwistingen, aarzelingen bij de administratieve diensten, personenkonflikten, enz., die een normale werking van het bestuur afremmen.

Het waas van geheimzinnigheid en de vaagheid van de afspraken die bij het samenstellen van de drie laatste regeringen de bevoegdheidsfeer van voormelde drie ministers heeft omringd dient absoluut vermeden te worden.

Twee formules kunnen bij de aanstaande regeringsvorming in aanmerking komen om een klare toestand te scheppen. Hoewel principieel de eerste (1e) de geschiktste zal blijken, toch zal in de huidige omstandigheden de tweede (2e) de voorkeur moeten krijgen:

1e. **een Minister van Buitenlandse Zaken** met algemene bevoegdheid bijgestaan door drie hem ondergeschikte staatssecretarissen respectievelijk voor

- buitenlandse handel
- ontwikkelingshulp en technische bijstand
- multilaterale Europese economische en politieke betrekkingen (B.L.E.U., Benelux, Europese Gemeenschappen, O.E.S.O., Raad van Europa, W.E.U.).

Naast zijn beslissingsrecht in zaken die hem door de staatssecretarissen worden voorgelegd, behoudt de Minister van Buitenlandse Zaken vanzelfsprekend de internationale bilaterale en multilaterale (O.V.N., N.A.V.O.) politieke aangelegenheden, personeelsbeleid, algemene administratie, begroting, kanselarij, protokol, verdragen, enz..

De aanstelling van staatssecretarissen met welbepaalde verantwoordelijkheid stuit nochtans in de huidige omstandigheden op bezwaren van grondwettelijke aard, zodat een dergelijk systeem slechts in zwang zou kunnen komen, nadat de ontworpen grondwetsherziening is doorgevoerd. Voorlopig zou men nog zijn toevlucht kunnen nemen tot de benoeming van ministers-staatssecretarissen, hoewel de ervaring bewezen heeft dat een dergelijke oplossing tot weinig aanbevelenswaardige bevoegdheids- en personenkonflikten leidt.

2e. **drie volwaardige ministers** met eigen beslissingsbevoegdheid: Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingshulp, Europese Zaken, Buitenlandse Handel. Bij de verdeling van de ministeriële functies is het onontbeerlijk een zo nauwkeurig mogelijke taakverdeling en bevoegdheidsfeer tussen de onderscheiden ministers af te bakenen. Slechts op die voorwaarde kan orde geschapen worden in de huidige warboel.

Daar beweerd kan worden dat de Europese aangelegenheden uiteraard behoren tot het buitenlands beleid, zou de aanstelling van drie verschillende volwaardige ministers met eigen beslissingsbevoegdheid — die bovendien tot twee of drie verschillende politieke partijen kunnen behoren — het bepalen van een éénvormig Belgisch buitenlands beleid kunnen bemoeilijken, indien geen voldoende overleg of coördinatie plaats heeft.

Om dat euvel te verhelpen dient het bij K.B. van 13 november 1967 onder voorzitterschap van de Eerste Minister opgericht Ministerieel Komitee voor buitenlands beleid te worden bevestigd. Het buitenlands beleid is inderdaad een regeringszaak: vooral inzake Europese politiek moet elk daarbij betrokken departement zijn stem laten horen, zijn eigen specifieke problemen ter sprake brengen, deelnemen aan en ipso facto mede de verantwoordelijkheid nemen voor de te treffen beslissingen.

Op administratief vlak is de structuur van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel niet aangepast aan de tijdsomstandigheden. De onvoldoende en onbevredigende infrastructuur van dit departement, inzonderheid wat de Europese aangelegenheden betreft, is oorzaak dat de opgelegde taken niet naar behoren kunnen vervuld worden.

Derhalve moeten de hiernavermelde administratieve maatregelen genomen worden:

1. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel moet dringend de toelating bekomen om zijn administratieve infrastructuur aan te passen en te vervolledigen, om het hoofd te kunnen bieden aan de

menigvuldige door de Europese integratiepolitiek opgelegde taken.

2. De thans in de respectieve Algemene Directies van de Politiek en Buitenlandse Economische Betrekkingen bestaande diensten die zich bezighouden met de Europese problematiek, moeten van die Algemene Directies losgemaakt worden en de kern vormen van een nieuwe Algemene Directie van Europese Aangelegenheden ten grieve van de Minister voor Europese Zaken.

Voormelde kaderwijziging betekent niet noodzakelijk uitbreiding en aanwerving van personeel. Er dient allereerst te worden nagegaan of het bestaande kader volledig is bezet en of in bepaalde diensten, die niet door het werk zijn overstelpt, geen personeel kan worden gemist en overgeplaatst naar de Algemene Directie van Europese Aangelegenheden.

De praktijk heeft ook bewezen dat de ambten in de voorgestelde Algemene Directie voor Europese Aangelegenheden moeten uitgeoefend worden door ambtenaren van het hoofdbestuur.

De Algemene Directie voor Europese Aangelegenheden dient rechtstreeks via de Sekretaris-Generaal, onder de leiding van de minister, belast met de Europese Zaken, te worden gesteld.

3. Ten slotte dient te worden overgegaan tot de oprichting van een interministeriële commissie op ambtenarenniveau, die alle buitenlandse beleidsvraagstukken op het technisch vlak zal bespreken en erover verslag zal uitbrengen bij het hiervoor vermeldde Ministerieel Koördinatiekomitee voor buitenlands beleid, dat de uiteindelijke politieke beslissingen neemt.

Aanbevolen voor:

KREDIET
BELEGGINGEN
VERZEKERINGEN

Private Spaarkas

Gesticht in 1917

Guldenvlieslaan 83 - Brussel 6

N.V. CENTRALE HYPOTHEEK- EN VERZEKERINGSKAS

Alg. Beheerder: E. F. BRIEVEN